

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf. III. 30.204/2013/12. szám

A Debreceni Ítéltábla a Lichy & Lichy Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: Dr. Lichy József ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe, Cg.05-09-...) I. r. és a felperes neve (felperes címe, Cg.05-09-...) II. r. felpereseknek-, a Dr. Gyulai Iván ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) I. r., a Dr. Murányi Zsolt ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe, Cg.05-09-...) II. r. és a Dr. Murányi Zsolt ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe, Cg.05-09-...) III. r. alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében, a Miskolci Törvényszék 2013. február 11. napján kelt, 23.G.40.022/2012/15. számú ítélete ellen a felperes részéről 18. sorszámon, a II. és III. r. alperesek részéről 17. sorszámon előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - a 2013. október 29. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a felperesek által a II. és a III. r. alperes részére egyetemlegesen megfizetendő elsőfokú perköltség összegét 1 270 000 (Egymillió-kettőszázhetvenezer) Ft-ra felemeli azzal, hogy a fizetési kötelezettségüket 15 napon belül kell teljesíteni.

Kötelezi a felpereseket, hogy az államnak - az illetékhatalóság külön felhívására, az ott megjelölt számlára - egyetemlegesen fizessenek meg 858 000 (Nyolcszázötvennyolcezer) Ft le nem rótt kereseti illetéket.

Az ítélet egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I. r. felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. és a III. r. alperesek javára külön-külön 728 575 (Hétszázhuszonnyolcezer-ötszázhetvenöt) Ft, az I. r. alperesnek 704 850 (Hétszáznégyezer-nyolcszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi az állam javára - az illetékhatalóság külön felhívására - az I. és a II. r. felperest egyetemlegesen 202 000 (Kettőszázkettőezer) Ft, az I. r. felperest pedig 2 250 000 (Kettőmillió-kettőszázötvenezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az I. r. alperes, mint megrendelő, valamint a II-III. r. alperesek, mint szállítók 2010. január 20-án szállítási szerződésnek nevezett megállapodást kötöttek, amelyben az I.r. alperes „az Ajánlati Felhívás, a Dokumentáció feltételei, az ajánlat tartalma alapján 5 év határozott időtartamra megrendelte” a II-III. r. alperesek pedig „az Ajánlati Felhívásban, Dokumentációban, az ajánlatban rögzített műszaki tartalommal” elszállítani vállalta az ott meghatározott sütőipari termékek, pékáru csoportba tartozó termékeket. A felek a szerződésük 3. pontjában akként rendelkeztek, hogy: „A szállítási díj tételesen elszámolható ellenérték I. osztályú teljesítésre vonatkozik. Az egységárakat az 1. számú melléklet tartalmazza. Az egységárak 2011. január 31. napjáig fix árnak tekintendők. 2011. február 1. napjától kezdődően az egységárak a KSH által minden évben kiadott jelentésében meghatározott fogyasztói árindex mértékével egységesen növekednek.”

Tartalmazta a szerződés azt is, hogy a szállítási díj a szállító részére akkor jár, ha a szerződés szerint teljesít, a szállítási szerződés szerinti teljesítést a megrendelő képviselője igazolja. Az elfogadott teljesítési igazolást követően a megrendelő a díjat a szállító által kiállított számla kézhezvételétől számított 124 napon belül a szerződés 2. számú mellékletében rögzített intézményi bankszámlákról a szállító megnevezett számú számlájára történő átutalással teljesíti.

A felperes az alperesek ellen a Miskolci Városi Bíróságnál 2010. június 23. napján előterjesztett - később kiegészített - keresetében előadta, hogy az alperesek között létrejött fenti szerződés megkötését megelőzően az I. r. alperes „szállítási szerződés M. Megyei Jogú Város Intézménye részére történő élelmiszer alapanyag kiszállítására 5 év időtartam tárgyban” nyílt közbeszerzési eljárást indított. Ajánlati felhívása 2009. szeptember 19. napján 2009/... szám alatt jelent meg. Az eredményhirdetés alkalmával - még annak közlését megelőzően - a felperesek jegyzőkönyvileg kérték rögzíteni, hogy az ajánlatkérő vegye figyelembe; az élelmiszeripari termékek vonatkozásában megkötendő szerződésekre az „Agrárpiaci Rendtartásról” szóló 2003. évi XVI. törvény 29. §-ának rendelkezése szerint a felek által meghatározott fizetési határidő az áru átvételétől számított 30 napot nem haladhatja meg. Kérték, hogy az ajánlatkérő erre a jogszabályi rendelkezésre tekintettel hozza meg a döntését és függetlenül a nyertes személyétől a szerződés ennek figyelembevételével kösse meg később.

Az I. r. alperes ennek ellenére a közbeszerzési pályázat eredményeként a II-III. r. alpereseket nyertesnek minősítve, velük 2010. január 20-án a szállítási szerződést úgy kötötte meg, hogy annak 5. pontjában - a jogszabályi rendelkezést figyelmen kívül hagyva - 124 napos fizetési határidőt kötöttek ki. A szerződés emiatt jogszabályba ütközik, így semmis, mivel a „Közbeszerzési eljárásokról” szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) 305. §-ának (3) bekezdése szerint a felek részére az ellenszolgáltatás halasztott teljesítésében való megállapodás nem volt lehetséges, tekintettel arra, hogy az adott esetben a törvény (2003. évi XVI. törvény 29. §-a) eltérően rendelkezett. Állításuk szerint a közbeszerzési eljárásban közös pályázatot benyújtó felperesek 13%-kal kedvezőbb árajánlatot adtak, mint a nyertesként kihirdetett cégek. Ennek ellenére azért nem hirdették ki őket a pályázat nyertesének, mert a II-III. r. alperesek pályázata - jogszabályba ütköző módon - kedvezőbb fizetési határidőt tartalmazott. Mindezek miatt, továbbá abból az okból is, hogy a szállítási szerződésnek a halasztott fizetési határidőre vonatkozó rendelkezése „A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról” szóló 2009. évi XCVI.

törvény 3. §-a (2) bekezdésének h.) pontjába is ütközik, ez a szerződési kikötés a törvény 3. §-ának (3) bekezdése értelmében is semmis.

A felperesek a pontosított kereseti kérelmükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg a szállítási szerződés érvénytelenségét, továbbá az érvénytelenség megállapítása esetén hozza létre a felperesek és az I. r. alperes között a szállítási szerződést a törvényben meghatározott fizetési határidő és a felperesek által a közbeszerzési eljárásban tett árajánlat figyelembevételével.

Az alperesek az ellenkérelmükben elsődlegesen a per megszüntetését kérték a Pp. 157. §-ának a.) pontja alapján a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének c.) pontjára figyelemmel, arra hivatkozva, hogy a felperes kereseti tényállításaiból megállapíthatóan a per tárgyát képező szerződés közbeszerzési eljárás eredményeként született. „A közbeszerzésekről” szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) 350/D. §-a szerint pedig az egyéb polgári jogi igények érvényesíthetőségének feltétele, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában a jogsértést megállapítsa, a jelen üggyel összefüggésben azonban a Közbeszerzési Döntőbizottság határozata bírósági felülvizsgálat alatt áll, így jogerős döntés hiányában nem fejeződött be az a hatósági eljárás, melynek a jelen pert meg kell előznie.

A Miskolci Városi Bíróság 2010. június 10-i első tárgyaláson meghozott 12.G.20.457/2010/11. számú végzésében a hatáskörének hiányát állapította meg és az ügy iratait áttenni rendelte a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bírósághoz.

A végzés indokolása szerint a Miskolci Városi Bíróság megállapította, hogy a szállítási szerződésben kikötött 1 évi szolgáltatás értéke legalább 120 000 000 Ft, amely - a Pp. 24. §-a (2) bekezdésének a.) pontja szerint megállapítandó pertárgyérték - meghaladja a Pp. 23. §-a (1) bekezdésének a.) pontja szerinti azt az értékhatárt, amely fölötti vagyoni jogi perek már a Megyei Bíróság hatáskörébe tartoznak.

Az ilyen módon áttett keresetlevél alapján indult ügyben a Miskolci Törvényszék - felfüggesztést követően - a 2013. február 11. napján 23.G.40.022/2012/15. számon hozott elsőfokú ítéletében a felperesek kereseti kérelmét elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alpereseknek külön-külön 100 000 Ft perköltséget.

Az alperesek közötti szerződés megkötésére és tartalmára vonatkozó kereseti állításokkal egyező tények mellett az ítéleti tényállásban az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy az I. r. felperes jogorvoslati kérelmet nyújtott be a Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottságához, amelyben kérte a jogsértés megállapítását, ideiglenes intézkedésként a szerződéskötés megtiltását, az ajánlatkérő I. r. alperes megállapodásának a megsemmisítését, illetve annak megállapítását, hogy a legkedvezőbb ajánlatot az I. r. felperes tette.

A Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság a 2010. február 19. napján kelt .../2010. szám alatti határozatával a jogorvoslati kérelemnek részben helyt adott, megállapította, hogy az I. r. alperes megsértette a Kbt. 87. §-ának (1) bekezdését, ezt meghaladóan a jogorvoslati kérelmet elutasította, és az I. r. alperest 3 000 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte.

A Döntőbizottság a határozata indokolásában megállapította, hogy az I. r. alperes a közbeszerzési eljárásban bírálati szempontként az összességében legelőnyösebb ajánlatot jelölte meg, amelyhez két részszerzőpont került meghatározásra, az 1. részszerzőpont az ajánlati ár, a 2. részszerzőpont a fizetési határidőnek a teljesítéstől számított 30 napon felüli megajánlása.

A perbeli sütőipari termékek, pékáruk szállítására két ajánlatot nyújtottak be, a nyertes ajánlat 30 napon felül további 94, összesen 124 nap halasztott fizetési határidőt vállalt a felperes (helyesen: I. r. alperes) számára, míg az I. r. felperes összesen 60 napot. E kérdésben a Döntőbizottság alaposnak találta a jogorvoslati kérelmet, megállapította, hogy az I. r. alperes a közbeszerzési törvény 87. §-ának (1) bekezdésébe ütköző módon nem kért indokolást a nyertes ajánlatnak a 2. bírálati részszerzőpont szerinti tartalmi elemére vonatkozóan.

Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg azt is, hogy az I. r. alperesnek a fenti döntőbizottsági határozat felülvizsgálatára benyújtott kereseti kérelmét a Fővárosi Bíróság a 7.K.31.398/2010/5. számú ítéletével elutasította. „Ugyancsak jogerős elutasítást nyert” a Fővárosi Bíróság 7.K.32.077/2010/13. számú ítéletével felpereseknek az a kereseti kérelme, amelyben a szerződéskötésnek a megtiltását, a jogellenes szerződés megsemmisítését, és a pékáruk és sütőipari termékek vonatkozásában annak megállapítását kérték, hogy a kedvezőbb ajánlatot ők tették.

Az elsőfokú bíróság ítéleti ténymegállapítása tartalmazza azt is, hogy a Fővárosi Ítélet tábla a 3.Kf.27.474/2010/13. szám alatt meghozott végzésével a Kövesker Kft. „f.a.” által a Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottsága ellen benyújtott kereseti kérelem folytán megindult pert megszüntette, a felperesnek a keresettől való elállása alapján.

Az elsőfokú bíróság rögzítette: a felperesek végső formában fenntartott kereseti kérelmükben (21. sorszám alatti előkészítői irat) 2010. január 20. napjára visszamenőleg kérték az alperesek között megkötött vállalkozási szerződés érvénytelenségének - a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése alapján történő - megállapítását arra hivatkozva, hogy az alperesek a szállítási szerződésben a 30 + 94 napos szállítási határidő kikötésével megsértették a 30 napos fizetési határidőt előíró törvényi előírásokat, a szerződésük a 2003. évi XVI. törvény 29. §-ának, valamint a 2009. évi XV. törvény 30. §-a (2) bekezdése h.) és j.) pontjának és 10. §-a (2) bekezdésének rendelkezéseibe ütközik.

Az alperesek a felperesek kereseti kérelmeinek (érdemi) elutasítását kérték. Vitatták, hogy a közöttük létrejött szerződés az abban kikötött fizetési határidő miatt a felperesek által megjelölt jogszabályok rendelkezéseibe ütközne. E körben utaltak arra, hogy az I. r. alperes nem tartozik a hivatkozott jogszabályok hatálya alá, és az önkormányzati intézmények, amelyek részére megkötött szállítási szerződések alapján a II-III. r. alperesek a szállításokat végezték a 2003. évi XVII. törvény szerinti termelőnek, feldolgozónak és forgalmazónak nem minősíthetők.

Az ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság mindenekelőtt leszögezte, hogy az elsőfokú eljárás során a felek között nem volt vita, az I. r. alperes közbeszerzési ajánlattételi kiírása, a kiírás értékelése az azzal kapcsolatban megkötött szerződések tekintetében, valamint az ezután megindult közbeszerzési jogorvoslati eljárások tartalma, kimenetele, az ott hozott határozatok vonatkozásában. Ezért a bíróságnak csak azt kellett vizsgálni, hogy a

megkötött vállalkozási (helyesen: szállítási) szerződés a felperesek által hivatkozott két jogszabályba ütközik-e és ezáltal semmis-e.

Az elsőfokú bíróság a Kbt. 350. §-ának (1) és (2) bekezdései rendelkezéseinek részletes, valamint a 350/D. §-a, 340/A. §-ának (1) bekezdése és 350. §-ának (1) bekezdése rendelkezéseinek tartalmi ismertetését követően kifejtette: a közbeszerzési érvénytelenségi okoktól eltérő bármely más érvénytelenségi ok és bármely más polgári jogi igény csak akkor érvényesíthető, ha jogerős döntés született a közbeszerzési jogsértés kérdésében.

Álláspontja szerint a felperesek által hivatkozott I. r. alperesi jogsértés tekintetében jogerős bírósági döntés nem született, ugyanis a Fővárosi Bíróság a 7.K.32/077/2010. számú döntésével a felperesek kereseti kérelmét elutasította, így a jelen per tárgyát is képező okok vizsgálata során jogsértést nem állapított meg. De a Fővárosi Bíróság a 7.K.31.398/2010/5. számú ítéletében sem állapított meg jogsértést. Jogsértés megállapításának hiányában pedig nincs lehetőség a felperesek által hivatkozott jogkövetkezmények - így a megkötött szerződés jogszabályba ütköző voltának - jelen eljárás keretében történő megállapítására. Ezért „a fent hivatkozott közbeszerzési törvényre való hivatkozással” a felperesek kereseti kérelmét elutasította.

A perben az alperesek pernyertesek lettek, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 51. §-ának a.) pontja alapján a pereszes felpereseket egyetemlegesen marasztalta a jogi képvisellel kapcsolatos költségeik megtérítésére. Az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése és (6) bekezdése alapján állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek valamint a II-III. r. alperesek fellebbeztek. A II-III. r. alperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a felperesek által fizetendő perköltség összegének a javukra történő megállapítását kérték a pertárgyértékhez igazodóan a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének c.) pontja alapján. Arra hivatkoztak, hogy a per tárgya az alperesek között 2010. január 20. napján megkötött szállítási szerződés semmisségének megállapítása. A per tárgyának értékét a Miskolci Városi Bíróság - a keresetlevél áttételét elrendelő jogerős végzésében - a szolgáltatás egy évi értékével azonosan - 120-144 millió Ft-ban állapította meg. Az eljárás további szakaszában, az ügyben első fokon eljáró Miskolci Törvényszék a pertárgyértékét nem vizsgálta és a felek sem tettek más nyilatkozatot, mint amelyre alapítottan a Miskolci Városi Bíróság a hatáskörének hiányát, az első fokon eljáró Miskolci Törvényszék pedig annak fennállását megállapította. Álláspontjuk szerint - mindezek alapján - az elsőfokú bíróságnak az ítéletében a perköltséget a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján kellett volna megállapítania.

A felperesek az elsőként megjelölt fellebbezési kérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetük szerinti megváltoztatását és - az elsődleges kereseti kérelmük érdemi elbírálásával - annak megállapítását kérték, hogy az I. r. alperes, valamint a II-III. r. alperesek között 2010. január 20. napján létrejött szállítási szerződés - melyet sütőipari termékek és pékáruk szállítására kötöttek a felek - jogszabályba ütközőként semmis. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését kérték arra az esetre, ha az ítéletük szerint perjogilag első fokon szükséges az érdemi döntés meghozatala a kereset tárgyát képező érvénytelenség tekintetében.

Fellebbezésük indokolása szerint tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy a keresetüket érdemben nem találta elbírálnak, mivel annak sem anyagi jogi, sem eljárásjogi akadálya nem volt. Érvelésük szerint a keresetük előterjesztésével nem a közbeszerzési pályázat kiírásával, elbírálásával, avagy magával a pályázattal kapcsolatos egyéb összefüggésben kívántak jogorvoslatot kérni (vagyis nem a Kbt. megszegezésére alapították a keresetüket), hanem a pályázat alapján megkötött szállítási szerződés érvénytelensége kapcsán. Ennél fogva a keresetük érdemi elbírálása szempontjából nincs is jelentősége annak, hogy a sérelmezett szerződés megkötését közbeszerzési eljárás előzte meg, mivel a pályáztatást követően annak eredményhirdetése és lezárása után a két szerződő fél között létrejött szállítási szerződés polgári eljárásjogi értelemben ugyanolyan feltételek mellett vizsgálható, mint bármilyen más módon megkötött megállapodás.

A felperesek keresete alapján pedig az alperesek között létrejött szállítási szerződést a bíróságnak abból a szempontból kellett (volna) vizsgálnia, hogy beleütközik-e „Az agrárrendtartásról” szóló 2003. évi XVI. törvény valamely rendelkezésébe. Az ebből az okból bekövetkezett érvénytelenség elbírálnak nem függ más előzetes kérdéstől és nincs összefüggésben a pályáztatással kapcsolatos esetleges egyéb szabálytalanságokkal sem.

A felperesek a fellebbezésükben arra is rámutattak, miszerint egyébként a Közbeszerzési Döntőbizottság és annak jogorvoslati szerve a Fővárosi Bíróság szerződés érvénytelensége tárgyában nem dönthet és nem is tehet megállapításokat, hiszen arra a típusú eljárásra a közbeszerzési törvénnyel kapcsolatos szabálytalanságok tartoznak, nem pedig a kötelmi jogi érvénytelenség témaköre. A Döntőbizottságnál meginduló panaszeljárásoknak nem tárgya a közbeszerzést követően megkötött bármely szerződés érvénytelenségének a vizsgálata, hiszen a kettő időben elkülönül egymástól és a témakörét illetően is teljesen két különböző dologról van szó. Az, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság esetleg nem állapít meg a közbeszerzési eljárás során elkövetett szabálytalanságot, még nem teremti meg egy érvénytelen szerződés megkötésének a lehetőségét. Azt, aki emiatt jogsérelmet szenvedett, nem lehet elzárni a jogorvoslat igénybevételétől azzal, hogy annak perjogi elbírálására nincs lehetőség.

Eljárásjogi akadály hiányában pedig a keresetet érdemben kell elbírálni, ami a jelen esetben elmaradt.

A II. r. felperes az ítéletáblához előbb 2013. október 14-én (faxon), majd október 16-án írásban érkezett beadványában a fellebbezését visszavonta.

A II-III. r. alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseinek helybenhagyását kérték.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályban fenntartását kérte, annak mindenben helyes indokai alapján.

A II. r. felperes a fellebbezését a másodfokú tárgyalás megkezdése előtt visszavonta, ezért az ítéletábla a felperesek közösen benyújtott perorvoslati kérelmét már kizárólag az I. r. felperes fellebbezéseként bírálta el.

Az ítélet tábla az I. r. felperesnek a keresetét elutasító ítélet ellen benyújtott fellebbezését nem találta alaposnak. Az elsőfokú ítélet perköltségről rendelkező része ellen a II-III. r. alperes részéről előterjesztett fellebbezést alaposnak találta az alábbiak szerint:

Az elsőfokú bíróság a szükséges mértékben és helyesen feltárt tényállás alapján megalapozott végkövetkeztetésre jutott abban, hogy a felperesek keresetét el kell utasítani.

Az ítélet tábla a per fő tárgya tekintetében - az I. r. felperes fellebbezésében foglaltak miatt szükséges alábbi kiegészítésekkel, illetőleg kiemelésekkel - osztotta az érdemi döntés elsőfokú ítéletben kifejtett indokait is.

Az I. r. felperes alaptalanul támadta az elsőfokú ítéletet arra hivatkozva, hogy miután a kereset nem a közbeszerzési eljárásban a pályázat kiírásával, elbírálásával kapcsolatosan - vagyis nem a pályázattal összefüggésben - került előterjesztésre, nincs olyan „perjogi tilalom”, amely miatt az állított érvénytelenségi okot a bíróság ne vizsgálhatná érdemben.

A felperesek az alperesek által megkötött olyan szállítási szerződés semmisségének megállapítása iránt terjesztettek elő keresetet, amely szerződés megkötésében nem vettek részt.

A kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően a jogi érdekekkel rendelkező kívülálló harmadik személy pert indíthat a szerződést kötő felekkel szemben a szerződés semmisségének megállapítása érdekében anélkül, hogy a semmisség jogkövetkezményének alkalmazását kérné (kérhetné). Ennek feltétele, hogy a megállapítási keresetindításnak a Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei önállóan fennálljanak.

A Pp. 123. §-ának második mondata szerint megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Az adott ügyben az elsőként eldöntendő kérdés tehát az volt, hogy az alperesek között létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a felpereseket a keresetindítási jog megillette-e.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor e kérdés eldöntésénél döntően a Kbt. és nem csupán a Ptk. rendelkezéseit vette figyelembe.

A felpereseknek a Miskolci Városi Bíróságnál benyújtott keresetleveléből, és az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozataikból egyértelműen megállapítható, miszerint a felperesek a keresetindítással azt kívánták elérni, hogy a bíróság az I. r. alperes ajánlatkérőként közzétett közbeszerzési felhívására a II. és III. r. alperesek által adott ajánlat elfogadásával létrejött szerződést érvénytelenítse, mert a közbeszerzési eljárásban ajánlattevőként egy jogsértés miatt lettek vesztesek.

A felperesek tehát maguk is arra hivatkoztak, hogy a keresetükben kért megállapítás az I. r. alperes által indított közbeszerzési eljárásban, mint ajánlattevőként résztvevőket megillető jogaik megóvása érdekében szükséges.

Az I. r. alperesnek azt a magatartását jelölték meg jogait veszélyeztetőnek, amellyel a II. és III. r. alperesek jogszabályba ütköző, együttes pályázatának elfogadásával a Kbt. rendelkezéseibe ütköző módon nyilvánította nevezetteket a közbeszerzési eljárás

nyertesének, és ezáltal velük semmis, azaz olyan szállítási szerződést kötött, amelytől a törvény az érvényes szerződésekre jellemző joghatásokat megtagadja.

A felperesek perbevitt igénye tehát alapvetően közbeszerzési eljáráson alapuló, a Kbt. előírásainak a megsértésére hivatkozó polgári jogi igény.

A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslat lehetőségéről - az időközben a 2011. évi CLXXXI. törvénnyel hatályon kívül helyezett, de a perbeli szerződéskötés időpontjában (2010. január 20-án) a 2008. évi CVIII. törvénnyel módosított szöveggel hatályban volt - Kbt. VIII. és X. fejezete rendelkezett. Eszerint a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslati rendszer az államigazgatási és a bírói út kombinációja.

A Kbt. 316. § (2) bekezdése szerint a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéssel kapcsolatos jogvita - ideértve a szerződés érvénytelensége, a szerződésszegés miatti, továbbá a polgári jogi (kár) igényeket - elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik.

A Kbt. rendelkezései alapján tehát a bíróság előtt

- a közbeszerzési döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti per,
- a közbeszerzési döntőbizottsági határozat felülvizsgálata mellett a határozat alapjául szolgáló szerződés érvénytelenségének kimondását is célzó egységes per,
- a szerződés közbeszerzési jogsértés miatti érvénytelenségének megállapítása iránti per, vagy
- a közbeszerzésekkel kapcsolatos egyéb polgári per indítható.

A Kbt. 350/D. §-a a „hagyományos” polgári perekkel kapcsolatban állapít meg szabályt. Ahogyan annak idézésével az elsőfokú bíróság is rámutatott, a Kbt-t módosító 2008. évi CVIII. törvényhez fűzött miniszteri indokolás kétségtelenné teszi, hogy mindenképp szükséges a döntőbizottsági jogorvoslati eljárás lefolytatása a semmisségi, illetve kártérítési perek megindításához.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a felperesek módosított keresetében előterjesztett polgári jogi igény érvényesíthetőségének a feltétele volt annak a jogsértésnek a közbeszerzési döntőbizottság - vagy közigazgatási perben a bíróság - általi jogerős megállapítása, miszerint abban a közbeszerzési eljárásban, amelynek eredményeként az alperesek között létrejött szállítási szerződés megkötésére sor került, a Kbt. 305. § (3) bekezdésében írt jogszabályi kötelezettséget megsértették azzal, hogy - a 2003. XVI. törvény 29. §-ában írt kogens rendelkezés, illetve a 2009. évi XCV. törvény 3. § (2) bekezdés h.) pont szerinti tilalom ellenére - az I. r. alperes elfogadta a II. és III. r. alpereseknek az élelmiszeripari termékek vonatkozásában 124 napos fizetési határidőre tett ajánlatát.

A kereset szerint ugyanis ezáltal a szerződést 30 napot meghaladó fizetési határidővel kötötték meg, ami a hivatkozott jogszabályok rendelkezéseibe ütközik, így a szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a kereset elutasítását indokoló jogi álláspontjával, miszerint a felperesek által hivatkozott I. r. alperesi jogsértést a közbeszerzéssel kapcsolatban indult jogorvoslati eljárásokban nem állapították meg, ebből következően az állított jogsértés polgári jogi jogkövetkezményének levonására nincs jogi lehetőség.

A Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság 2010. február 19-én kelt .../2010. ikt. számú határozatának rendelkező részéből és indokolásából kétséget kizáróan megállapítható ugyanis, hogy a az általuk 2010. január 4-én kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a felperesek jogorvoslati kérelmét a II. és III. r. alperesek ajánlatának nyertessé nyilvánításával kapcsolatban annyiban találta alaposnak, miszerint: annak ellenére, hogy a teljesítéstől számított 30 napon belüli fizetési határidő megajánlását bírálati részszerzőpontként határozta meg az I. r. alperes, az érvényes ajánlatot tett felperesek által ajánlott 60 naphoz képest a II. és III. r. alperesek 124 napos fizetési határidőre vonatkozó, kirívóan aránytalan kötelezettséget vállaló ajánlatával kapcsolatban nem kért írásban indokolást, ezzel megsértve a közbeszerzési eljárásban a Kbt. 87. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségét.

Elutasította ugyanakkor az arra irányuló jogorvoslati kérelmet, hogy a döntőbizottság állapítsa meg, a kérelmezők ajánlatát kellett volna az I. r. alperesnek nyertesként kihirdetni, mivel az ajánlati ár alapján az felelt meg leginkább a bírálati szempontoknak.

Az ajánlatoknak a kérelmezők észrevétele figyelmen kívül hagyásával történt elbírálásával pedig az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 305. § (3) bekezdésének rendelkezését, mivel 30 napon túli halasztott fizetésben nem egyezhetnek meg a felek jogszerűen, a megjelölt jogszabályi rendelkezésekre (2003. évi XVI. törvény 29. §, 2009. évi XCV. törvény 3. § (2) bekezdés h.) pont) tekintettel.

Ezt - részletesen kifejtve - azzal indokolta, hogy a Kbt. 305. § (5) bekezdésében adott felhatalmazás alapján az ajánlatkérő a 30 napot meghaladó fizetési határidő megajánlását bírálati részszerzőpontként határozta meg, amelyet a Kbt. 70. §-a szerinti nyilatkozatával minden ajánlattevő elfogadott, a Kbt. 323. § (2) bekezdésében írt határidőben pedig nem került sor a bírálati szempont más jogszabályba ütköző meghatározása miatt jogorvoslati kérelem előterjesztésére. Így a bírálati szempont, részszerzőpontok meghatározása amiatt jogorvoslati kérelem érdemi elbírálására a jelen eljárásban már nem kerülhetett sor.

Tekintettel arra, hogy a Fővárosi Bíróság a 2011. március 25-én jogerőre emelkedett 7.K.32.077/2010/13. számú ítéletével elutasította a jelen per felpereseinek e döntőbizottsági határozat jogorvoslati kérelmet részben elutasító része elleni keresetét, illetve a Fővárosi Bíróság a 2010. május 4-én jogerőre emelkedett 7.K.31.398/2010/5. számú ítéletével elutasításra került a jelen per I. r. alperesének e döntőbizottsági határozat megsemmisítése iránti keresete is, azt kellett megállapítani, hogy a jelen esetben a per tárgyává tett jogsértéseket az arra hatáskörrel (illetékeséggel) rendelkező fórumok nem állapították meg, ezért az állított jogsértések polgári jogi jogkövetkezményének levonására nincs jogi lehetőség, arra vonatkozó igény kereset útján nem érvényesíthető.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a keresetösségi jog hiányával indokolva az I. r. felperes keresetének elutasításával minden tekintetben helytálló határozatot hozott, amelynek a kért megváltoztatására, vagy hatályon kívül helyezésére az I. r. felperes fellebbezésében felhozottak nem adtak alapot.

Alapos ugyanakkor a II. és III. r. alpereseknek a perköltséggel kapcsolatos (pontosított) fellebbezése az alábbiak szerint.

Az elsőfokú bíróság - a fentiek szerint helytálló - ítéleti döntésével a felperesek teljes pervesztesek lettek, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelesek az alpereseknek a jogi képviseleti munkadíjból álló elsőfokú eljárási költségeit megtéríteni.

Ahogy arra a II. és a III. r. alperesek a fellebbezésükben helyesen hivatkoztak, az ügyvédi munkadíj megállapítására az adott ügyben irányadó, "A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről" szóló többször módosított 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján a perköltségként megállapítható ügyvédi munkadíj (amennyiben nem a (2) bekezdés szerint határozandó meg) a pertárgyértékhez igazodik. Mivel a jelen esetben az alperesek azt nem a közöttük létrejött megbízási szerződés alapján kérték, a jogi képviselőjük ügyvédi díjának megállapításánál a pertárgyérték figyelmen kívül hagyására nem volt lehetőség.

A felperesek eredeti és végérvényesen fenntartott keresete is az alperesek által 2010. január 20-án megkötött szállítási szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult. Ezért a jelen per tárgyának értékét - a Pp. 24. § (1) bekezdése szerint - az érvénytelennek megállapítani kért szerződésben kikötött ellenértékkel azonosan kell meghatározni (BH 2001.30.II., BH 2001.132.II.), amit a Miskolci Városi Bíróság - az áttételről rendelkező, 12.G.20.457/2010/11. számú, jogerős végzésében - 120 000 000 Ft és 144 000 000 Ft „között” állapított meg. Ezt a megállapítást az első fokon eljáró bíróság, és a felek is elfogadták. Mindezek miatt a jelen per tárgyának értéke 120 000 000 Ft-nál kisebb összegben az ügyvédi munkadíj, mint perköltség megállapításánál sem fogadható el.

Itt mutat rá az ítélet tábla arra, hogy a fellebbezési eljárási illeték kiegészítésére történt felhívása kapcsán a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, miszerint őket ez váratlanul érte, mivel az elsőfokú eljárásban a kereset benyújtásakor sem kellett komolyabb összegű illetéket előlegezni. „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 38. § (1) bekezdése alapján fő szabály szerint a bírósági eljárási illetéket az eljárást kezdeményező fél az eljárás megindításakor - külön felhívás nélkül - köteles megfizetni. Ennek érdekében - a Pp. 26. §-a alapján - a per tárgyának értékét a 24-25. §-ok rendelkezéseinek megfelelően a felperesnek kell megjelölnie. Mindezekből az eljárási kötelezettségekből következik, hogy a jogi képviselővel eljáró felperesek annak kockázatával terjesztettek elő ilyen magas pertárgyértékű keresetet, hogy pervesztességük esetén - az irányadó jogszabályok szerint - ehhez igazodó eljárási illeték és perköltség viselésére kötelezhetők.

A II. és III. r. alperesek javára perköltségként figyelembe vehető ügyvédi munkadíj összegének megállapításánál a 120 000 000 Ft pertárgyértékből kiindulva, az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.), b.) és c.) pontjában írtak szerint kellett eljárni, de az ott minimum összegként megjelölt (10 000 Ft + 100 000 Ft + 1 000 000 Ft) 1 110 000 Ft-tól kisebb összegben, csakis a (6) bekezdés alkalmazásával és a mérséklés részletes indokainak kifejtésével lett volna meghatározható a munkadíj. Az elsőfokú bíróság azonban - ezzel megsértve a Pp. 221. §-ában írt eljárási szabályt - az ítéletében nem adta magyarázatát annak, milyen körülmények figyelemmel találta indokoltnak az alperesek javára megítélhető ügyvédi munkadíjnak a törvényi minimum alatti összegre, személyenként (értelemszerűen áfát is tartalmazó) 100 000 Ft-ra történő mérséklését.

Az ítélet tábla - a kiemelkedően nagy pertárgyértékű ügyekben az ügyvédi díj meghatározása körében kialakult bírói gyakorlatból kiindulva - a felterjesztett iratokból megállapítható, az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység alapján nem látott

okot a II. és a III. r. alpereseket perköltségként megillető ügyvédi munkadíj összegének az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) - c.) pontjai szerinti minimumtól eltérő, alacsonyabb összegben történő megállapítására.

Ezért a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. törvény (Pp.) 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet e rendelkezését részben megváltoztatta, és a felperesek által a II. és III. r. alperesek javára, személyenként megfizetendő elsőfokú perköltség összegét az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) - c.) pontjai, (6) bekezdése szerint - a kifejtett ügyvédi tevékenység figyelembevételével - a fellebbezésben kért mérték + 27 %-os áfa összegre, 1 270 000 Ft-ra felemelte.

Emellett észelve, hogy a jelen esetben nem a pertárgyértéknek megfelelő mértékű kereseti illeték került megfizetésre, az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdés második fordulata alapján hivatalból, egyetemlegesen kötelezte a felpereseket - a jelen perben 120 000 000 Ft pertárgyérték alapulvételével - az Itv. 42. § (1) bekezdés a.) pontjának a keresetlevél benyújtásának időpontjában hatályos rendelkezése szerint megfizetendő 900 000 Ft kereseti illetékből a felperesek által ténylegesen lerótt 42 000 Ft feletti le nem rótt illeték (858 000 Ft) állam javára történő megfizetésére, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, és 15. § (1) és (3) bekezdései alapján.

A fentieket meghaladóan az elsőfokú ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. törvény (Pp.) 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mivel a II. r. felperesnek a másodfokú eljárásban az a percselekménye, hogy a fellebbezését visszavonta az I. r. felperesre nem hatott ki, ezért a fellebbezése eredménytelensége folytán az ügyvédi munkadíjból és a 22 000 Ft fellebbezési eljárási illetékből keletkezett saját, másodfokú perköltségét az I. r. felperes maga köteles viselni. A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján pedig köteles megtéríteni a saját fellebbezésüket illetően (áfa nélkül) 900 000 Ft tekintetében, míg a felperesi fellebbezés vonatkozásában 120 000 000 Ft összegben pernyertes II. és III. r. alpereseknek az ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési illeték megfizetéséből származó, a fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő I. r. alperesnek pedig az ezzel kifejtett ügyvédi tevékenységért járó ügyvédi munkadíj miatt keletkezett másodfokú perköltségét is.

A másodfokú perköltségként igényelhető ügyvédi munkadíj összegét az ítélet tábla a 120 000 000 Ft és az áfa nélkül 900 000 Ft fellebbezési érték alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) - c.) pontjai, (5) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése szerint, de a (6) bekezdés alkalmazásával - a kiemelkedően nagy pertárgyértékű ügyekben az ügyvédi munkadíj megállapítására vonatkozóan kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően - a kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel a II. és a III. r. alperesek vonatkozásában (27 %-os áfával növelten) egyenként 635 500 Ft, az I. r. alperes oldalán pedig (555 000 Ft + 27 % áfa) 704 850 Ft-ban állapította meg, amelyhez a II. és a III. r. alperesek esetében hozzászámította az általuk személyenként megfizetett 65 000 Ft fellebbezési eljárási illeték költséget is.

A fellebbezést visszavonó II. r. felperes a hatályos Itv. 58. § (7) bekezdése szerint köteles megfizetni a fellebbezési eljárási illeték 10 %-át, amely jelen esetben 250 000 Ft. Mivel

felperesek a fellebbezésükre csak 48 000 Ft illetéket róttak le, ezért a kettő különbözetének (202 000 Ft-nak), mint le nem rótt illetéknek az állam javára történő megfizetésére őket az ítélőtábla egyetemlegesen a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, és a 15. § (1) és (3) bekezdése alapján kötelezte.

A pereszes I. r. felperesnek a 120 000 000 Ft pertárgyérték figyelembevételével az Itv. hatályos 46. § (1) bekezdése szerinti 2 500 000 Ft-ból az illetékfeljegyzési joga folytán helyette az állam által előlegezett és az előzőek szerint meg nem fizetett 2 250 000 Ft fellebbezési eljárási illeték állam javára történő megfizetésére kötelezése ugyanezen jogszabályi rendelkezéseken alapul.

, 2013. október hó 29. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Dr. Görög Attila sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó